

อนงค์ อันทริยเวช : การมีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทย: การศึกษา
เชิงประวัติศาสตร์ (FACULTY PARTICIPATION IN THAI UNIVERSITY GOVERNANCE: A HISTORICAL STUDY)
อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์, อ. ที่ปรึกษาฯร่วม : รศ.ดร. ทองอินทร์ วจ์โสธร, 529 หน้า.
ISBN 974-635-774-3.

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อสังเคราะห์พัฒนาการการมีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทย ตั้งแต่การก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรก (พ.ศ. 2459) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2539) ในด้านภาระงาน ระดับองค์กร และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์ โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ยุค คือ ยุคมหาวิทยาลัยกระจายสังกัดตามกระทรวง (พ.ศ. 2459 - 2502) ยุคมหาวิทยาลัยสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2502 - 2515) และยุคมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2515 - 2539) พบว่า อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยตั้งแต่ยุคแรก 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารตามภารกิจของมหาวิทยาลัยด้านการพัฒนาหลักสูตรในระดับภาควิชา และการมีส่วนร่วมในการบริหารตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติโดยการเป็นกรรมการประจำคณะ และเมื่อถึงยุคที่ 3 อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยในทุกภาระงาน ระดับองค์กร และรูปแบบ กล่าวคือ อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล ทั้งในระดับภาควิชา ระดับคณะ และระดับสถาบัน โดยมีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ และตามภารกิจที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัยของอาจารย์ มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความซับซ้อนของโครงสร้างการบริหารภายในมหาวิทยาลัย จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ การรับแนวคิดตะวันตกในการบริหารมหาวิทยาลัย และการปรับปรุงพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย/สถาบันที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ การกระจายสังกัดและรวมสังกัดของมหาวิทยาลัย และสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์เป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์การวิชาการ นอกจากการปรับปรุงพระราชบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย/สถาบันให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์ทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการแล้ว ผู้บริหารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์โดยการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้ร่วมตัดสินใจอย่างกว้างขวาง ส่วนอาจารย์ต้องมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างชัดเจน ถูกต้อง และควรมีการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการยุคใหม่ ประการสำคัญ ต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกันระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของอาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญที่สุดในมหาวิทยาลัย จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของสถาบันและสังคมโดยรวม

อุดมศึกษา

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ อนงค์ อันทริยเวช.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯร่วม ก. ฐย